

FOTO: PER PETERSSON

Prova på något nytt, är det meningen att Kalix doktorer ska få göra under två veckor, exempelvis narkosläkarens arbete. Men chefläkaren Bo Wikström på Kalix sjukhus har valt att arbeta som distriktsläkare. Syftet är bättre samarbete och utbyte av erfarenheter och tips arbetsplatser emellan.

Kompisanda och erfarenhetsutbyte syftet med kvalitetsprojekt i Kalix

Här får distriktsläkaren bli narkosläkare för ett par veckor

I Kalix gästarbetar läkarna hos varandra. Där finns kirurger på vårdcentralerna och distriktsläkare på röntgenkliniken, barnkliniken eller kanske i narkosmundering.

Bättre »kompisanda», utbyte av kunskaper, erfarenheter och praktiska tips är målet med arbetsbytena.

– Meningen är att vi ska kunna dra nytta av det bästa på varje ställe, vilket patienterna i sin tur drar nytta av, förklarar Torgny Karlsson, chefläkare på Övertorneå vårdcentral.

Torgny Karlsson är tillsammans med chefläkaren Bo Wikström på Kalix sjukhus initiativtagare till kvalitetsprojektet »Rotation WikTor», som går ut på att läkarna i Kalix sjukvårdsförvaltning erbjuds att tjänstgöra på en annan arbetsplats två veckor per år.

– Idén till det här fick jag när jag tjänstgjorde på medicinkliniken i sex månader, berättar Torgny Karlsson.

– Då upptäckte jag att det finns saker

som var bra där som vi borde kunna dra nytta av och tvärtom.

Tillsammans med chefläkaren Bo Wikström, som även är chefsöverläkare på medicinkliniken, utarbetade han ett förslag till kvalitetsprojekt för läkarna, som nu genomförs med sjukvårdsförvaltningens stöd.

– Vi var väl lite trötta på att kvalitetsprojekt ofta blir pappersprodukter vars resultat inte rör patienterna och ville göra något konkret istället, säger Torgny Karlsson.

Det finns ett 50-tal läkare i hela sjukvårdsförvaltningen och meningen är att samtliga ska tjänstgöra på andra arbetsplatser. Hittills har 18 av läkarna anmält sitt intresse.

Svårt bli nybörjare igen

– Visst finns det hinder i vägen. Det vanligaste är väl att man tycker att man inte hinner. Dessutom finns det förstärkt en rädsla, framför allt hos dem som jobbat väldigt länge. Man vågar kanske inte släppa på prestige och slänga sig in i en ny verksamhet som man inte behärskar, säger Torgny Karlsson, som

själv arbetat 30 år på samma vårdcentral.

– Men för att komma över det har vi lagt in flera lockbeten i projektet.

Således finns det pengar till vikarier för den som är borta och gästarbetaren erbjuds också högst 10 000 kronor till en utbildningsresa.

Projektledarna är noga med att påpeka att gästarbetaren ska fungera som en i gänget under de två veckor han eller hon arbetar på ett nytt ställe, som en vanlig underläkare, men med viss begränsning. En handledare ska alltid finnas tillgänglig.

– Syftet är i första hand att man ska få bättre kontakt. Baktanken är att känner man varandra bättre så skäller man inte, utan kan istället hjälpa varandra, berättar Bo Wikström.

– Men man hör också att läkarna resonerar att då ska jag passa på att lära mig det och det under de här veckorna.

Redan idag är kontakterna mellan sluten och öppen vård i Kalix ganska bra, tror Bo Wikström och Torgny Karlsson.

– Vi ska inte låtsas som att det är helt

Flera »morötter» ska locka Kalix läkare till arbetsbyten

Samtliga läkare i Kalix sjukvårdsförvaltning (ett 50-tal) uppmanas att två veckor per år tjänstgöra vid en annan arbetsplats än den ordinarie.

Läkarna får själva säga vilken arbetsplats de vill arbeta vid. I första hand ska läkare i sluten vård byta till öppenvården och tvärtom. Syftet med projektet är utbyte av kunskap och erfaren-

heter, ökad förståelse och bättre personkänedom. Läkaren ska arbeta som en vanlig underläkare med tillgång till stöd och hjälp av en handledare.

Under gästarbetstiden behåller läkaren ordinarie lön och får resa, traktement, hyrbil eller bostad om så behövs och dessutom en utbildningsresa värd max 10 000 kronor. Ordinarie klinik får

pengar till vikarie när läkaren är borta.

Varje läkare ska skriftligen utvärdera arbetsbytet: Vad var svårast? Vad gav störst behållning? Vad skulle man vilja ändra på hos den besökta arbetsplatsen?

Projektet, som kostar 770 000 kronor, ska pågå i första hand i ett år. Om det faller väl ut är det meningen att det även ska omfatta övrig personal.

problemfritt, men när man hör hur det kan fungera på andra ställen så inser man att vi har ett ganska bra förhållande till och förtroende för varandra, säger Bo Wikström.

– Det beror väl på att vi är ett ganska litet ställe och att man träffas eller har kontakt förr eller senare. Och meningen med projektet är att stärka detta samarbete.

– Sett ur samhällets synpunkt finns det också mycket pengar att tjäna på att man har ett bra samarbete särskilt mellan primärvården och internmedicin på sjukhuset, tycker Bo Wikström.

Arbetsbytena ska pågå under hösten och nästa vår. Hittills har 2 av de 18 anmälda hunnit med att gästarbete. En av dem är chefsöverläkaren på kirurgkliniken, Lars Brodin, som nyss arbetat två veckor på vårdcentralen i Överkalix.

Det är viktigt att föregå med gott exempel inför kollegerna resonerade han.

– När man är gammal och erfaren är det mycket nyttigt att komma ut och känna på att vara nybörjare igen. Resultatet blir att man som kolleger från olika specialiteter hamnar på en mer jämlik nivå, tycker han.

Kirurg undersöker ögon

På vårdcentralen behandlades Lars Brodin som vilken distriktsläkare som helst. Han fick en »vanlig» mottagning, det vill säga en salig blandning av patienter med olika slags besvär.

Att ta emot patienter med hjärtflimmer, undersöka ögon och behandla blodtryck igen tycker han var både intressant och lärorikt.

– Jag fick förstås be om hjälp och ta in en kollega när det var något jag inte behärskade, men allt är ju sådant som man gjort någon gång även om det var länge sedan, konstaterar Lars Brodin.

För att vara säker på att han inte gjort något fel har Lars Brodin tagit kopior på samtliga journaler över de patienter han behandlat och lämnat dem till verksamhetschefen på vårdcentralen.

– Jag vill gärna ha kritik och veta om jag gjort något fel. Det är överhuvudtaget viktigt i sjukvården att man vågar öppna sin verksamhet för varandra och

vågar granska varandra, det tjänar framför allt patienterna på, säger Lars Brodin.

Det han fick med sig från sina gästarbetarveckor var bland annat insikten om att vårdcentralen i lika hög grad som den egna kliniken tog tillbaka patienterna på »onödiga» återbesök.

– Det är lättare att vara kritisk när man kommer utifrån och jag tycker att det ofta var så på vårdcentralen att patienterna kom dit bara för att de var kalla, fastän de i princip mår bra.

– Det är ju inget som säger att man måste komma på återbesök till just en läkare om allt fungerar som det ska, resonerar Lars Brodin.

– Meningen är väl att vi ska vara tillgängliga för dem som bäst behöver oss. Problemet är att vi inte är det. Om man överdriver lite så är det ju så att vi bokar upp oss med återbesök så att vi inte blir tillgängliga för de patienter som verkligen behöver oss. Och det är klart att patienterna vill ha återbesök eftersom de vet att det är svårt att få en tid hos doktorn! Det blir en ond cirkel.

Bo Wikström ska göra sina två veckor på Överkalix vårdcentral, Torgny Karlsson gästarbete som narkosläkare.

– Jag behöver uppdatera mig inom akutsjukvården. Min vårdcentral är en glesbygdsvårdcentral och vi fungerar som ett »minisjukhus» med egen ambulans och vårdplatser och vi måste kunna stå till tjänst när det verkligen behövs, berättar Torgny Karlsson.

Såväl Torgny Karlsson och Bo Wikström som Lars Brodin är medelålders läkare med många års erfarenhet. Men rädda för förändringar verkar de inte vara. Lars Brodin förklarar varför:

– Vi måste ju förändra oss och producera en bra sjukvård helst för mindre pengar än idag. Då är det bättre att se möjligheterna med förändringarna. Vi läkare har ju en väldig makt att påverka vårdens innehåll och organisation, eftersom det är vi som behandlar patienterna. Om man får en bättre organisation kanske man kan få loss pengar till bättre lön och arbetsvillkor, som ju alla som arbetar i vården vill ha.

Anna Filipsson

Chefläkaren Torgny Karlsson vid Övertorneå vårdcentral, kom på idén till läkarnas arbetsbyten när han tjänstgjorde vid sjukhusets medicinklinik för att få dubbelkompetens. Nu ska han snart få arbeta som narkosläkare, ett önskemål som beror på att han vill uppdatera sig inom akutvården.

Kirurgen och chefsöverläkaren Lars Brodin ville föregå med gott exempel och var en av de första att gästarbete som distriktsläkare. Onödigt många patienter kommer på återbesök till primärvården, tycker han efter sina två veckor.